

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Éves előfizetésben átvéve.
Külföldre ..... 16 kor.
Magyarországra ..... 6 kor.
Külföldre havihoz fordva:
Külföldre ..... 20 kor.
Magyarországra ..... 3 kor.
Külföldre postán szállítva:
Külföldre ..... 24 kor.
Magyarországra ..... 6 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétéfős
ünnepek után napos kivétellel.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallógyi Dzsózsef u.
A szerkesztőség kéziratok vélem-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetési és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XIII. évfolyam 51. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1917 március 3.

Királyi kézirat Conrad báró felmentéséről.

A Mária Terézia-rendet kapta.

Utóda: Arz tábornok.

Ő felsége a következő legfelsőbb kéz-
iratokat bocsátotta ki:

Kedves báró Conrad altábornagy!

E háboru erős fázisaiban mint
a hadsereg főparancsnokának ta-
nácsadója ellenségeink hatalmas
tulerejét gyengeségeinknek vilá-
gos felismerésével és sohasem
lankadó kezdeményezéssel ellen-
súlyozta. Tiszta ítélőképességgel
a legsúlyosabb helyzetekben is
megtalálta a kivezető utat. A há-
boru további folyamán céltudatos
együttműködésben hűséges szövét-
ségeseinkkel egyetértve, a szük-
séges haderőket döntő helyen és
kellő időben alkalmazta s vala-
mennyi harctéren a győzelmes
hadműveletek alapjait megvetette
s újabban támadt hitszegő ellen-
ségünk terveit megbiusította. Ne-
kem is mindenkor odaadó tanács-
adó volt.

Midőn önt, mint összes fegy-
veres erők vezérkarának főnöki
állásától felmentem, hogy kipró-
bált erejét más fontos helyen ér-
vényesítem, szükségét érzem,
hogy látható jelét adjam bizal-
mamnak és hálás elismerésemnek.
Elővülhetetlen érdemeiért katonai
Mária Terézia rendem nagykereszt-
jét adományozom önnek. Lassa kü-
lönös bizalmam megnyilvánulá-
sát abban, hogy önnek azt a ke-
resztet adtam át, amelyet hűsé-
ges és vitéz haderőm kérésére ez
év január 17 én feltűztem és az-
óta vislelem.

Baden, 1917 március 2.

KÁROLY sk.

II.

Kedves Arz gyalogsági tábornok!

Kinevezem önt összes fegyve-
res erők vezérkari főnökévé.

Baden, 1917 március 2.

KÁROLY sk.

Az Unió felfegyverzi

a kereskedelmi gőzösöket s hadihajókkal kísérteti.

Budapest, március 2 (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelen-
tik: A kongressus je hatalmazta Wilson, hogy a kereske-
delmi hajókat felfegyverezze és azokat hadihajókkal kísértesse,
valamint, hogy a semleges hajókat is felfegyverezzék, ha azok
parancsnokai ezt kéri. E célra 100 millió dollárt szavaz-
tak meg.

Wilson Lansinggal tanácskozott e határozat után. Kije-
lentette Lansing, hogy a helyzet bizonytalansága nem tart
soká s a kormány elhatározta, hogy a nyilvánossággal kö-
zölni fog mindent.

A Vossische Zeitung jelenti: Az American Line összes
hajói felfegyverezve utrakészen állanak.

Borzalmas harcok Bapaume előtt.

Budapest, március 2. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik:
A Havas ügynökség közli: Ghilley elfoglalásával az angolok Pe-
ronne közelébe jutottak és már csak 2 kilométerre vannak Bapa-
umétól.

Angol lapok részletes jelentéseket hoznak arról a bor-
zasztó harcokról, amelyek folyamán az angolokat Bapaumenél
visszaverték a németek s rettenetes veszteségeket okoztak nekik.

Ötszörös orosz rohamok Mesticanestnél.

Keleti harctér. Budapest, március 2. (Hivatalos.) Mackensen
vezértábornagy hadseregharcvonala. Nincs ujság.

József főherceg vezérezredes hadseregharcvonala. A mesticanestii
szakaszon az oroszok tegnap délután újra megkezdték erőfeszítéseiket,
hogy a néhány nap előtt elvesztett állásukat visszaszerezzék. Ötször
rohamostak arcvonalunk ellen, de minden alkalommal a legsúlyosabb
veszteségük mellett visszavertük őket. Tüzérségünk kiváló érdemeiket
szerzett. Kiribaba területén ellenséges századok előretörései meg-
hiúsultak.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonala. A Narajovka
mentén rohamcsapatunk egy orosz tisztet s 170 főnyi légénységet fog-
tak el és 3 gépfegyvert, 3 aknavetőt szállítottak be. Zlocovtól keletre és
Stochod területén feléledt az ágyutüz.

Olasz harctér. Budapest, március 2. (Hivatalos.) A helyzet
változatlan.

Délkeleti harctér. Budapest, március 2. (Hivatalos.) A Tomo-
sicától délkeletre fekvő területet csapatunk ellenséges bandáktól meg-
tisztították.
Höfer.

A tengeralattjáró-harc.

„Kellő időpontban indítottuk.”

Budapest, március 2. (Saját tudósítónktól.) A Frankfurter Generalanzeiger munkatársának Zimmermann német külügyi államtitkár kijelentette, hogy a buvárhajóharcot az általunk óhajtott eredménnyel korábban nem indíthattuk. Előbb bizonyos belső nehézségeket kellett legyőzni. Most ötszörannyi buvárhajó van, mint az ezelőtt. A buvárhajóharcot a **kellő időpontban** indítottuk meg, mert külügyi hivatalunk és hadvezetőségünk jól előkészítette. Megháttrálás számunkra nem létezik. Külügyi hivatalunkat — mondta az államtitkár — az elhatározottság és céltudatosság jobban áthatja mint valaha, mert a **békét még az ősz előtt reméljük.**

A buvárhajóharc fejezi be a háborút.

Budapest, március 2. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: *Wanderwalde a volt belga miniszter egy szociálista írónak kijelentette, hogy a ki-méletlen buvárhajóharc az az eszköz, amit az entente vezérei békefeltételeik proklamálásakor nem vettek számításba. Tagadhatatlan, hogy ez a harc, amely a háború befejezését hatalmas erővel hozza közelebb.*

Amerika velünk is szakít.

Budapest, március 2. (Saját tudósítónktól.) A Reuter ügynökség közli Washingtonból: Az Unió külügyminiszteriuma arra a meggyő-ződésre jutott, hogy a szakítás a monarchiával elkerülhetetlen. Min-dent előkészítettek, hogy az összes konzulokat és konzuli megbízot-takat visszahívják.

Amerikának 2750 darab 75 mm.-es ágyu kell

Budapest, március 2. (Saját tudósítónktól.) Hágából távicatozzák: A párisi Journalnak jelentik Newyorkból, hogy 2750 darab 75 milliméteres ágyura pályázatot írtak ki. A kaliberről arra következtetnek, hogy ke-reskedelmi hajók felfegyverzésének céljaira akarják az ágyukat al-kalmazni. Az erre vonatkozó hitelt a törvényhozás mindkét háza meg-szavazta.

London retteg a tengeralattjáróktól.

Budapest, márc. 2. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Glasgowban az ottani kikötőben számos amerikai hajó horgonyoz. Ezek elin-dulását megtiltották, ami a legénység között nagy nyugtalanságot keltett. Az angol tengerészek a kormány ellen kifakadtak, hogy nem tesz semmit a buvár-hajók ellen, vagy nem is képes. Az élelmiszer gyéren jön és igen drága. A nép jobban fél a tengeralattjáróktól, mint a Zeppelinektől. Az a felfogás terjed, hogy a kormány tehetetlen a tengeralattjárókkal szemben.

Ujabb 64.000 tonna pusztulása.

— **Ágyuharc buvárhajó, buvárhajókelepce és buvárhajó-vadász között.**

Budapest, március 2. (Saját tu-dósítónktól. Hivatalos.) A M. T. I. jelenti: E bázisára visszatért buvár-hajó elsüllyesztett:

15 gőzöst, 7 vitorlást, összesen 64.800 bruttó tonna regisztert.

A buvárhajó Iromvy déli pari-ján egy buvárhajó kelepceinek be-rendezett olajszállító gőzöst talált, amelynek oldalán 2 jól elhelyezett ágyu leselkedett a buvárhajóra. Ezenfelül csóakját is arra hasz-nálta, hogy vizibombákat dobáljon a buvárhajóra. Mikor a buvárhajó

felbukkant, délután 3 órától sötét estig a buvárhajókelepce és az odasiető Fox Globe osztályu buvár-hajóvadász ellen ágyuharcot folyta-tott, amelynek során a Fox Globet háromszor eltalálta.

Az elsüllyesztett hajókkal együtt elpusztult:

8800 tonna gránát, 3300 tonna gabona, 15000 tonna széna, 7500 tonna hadiszer, 3000 tonna tan-geri, 1300 tonna szén, sok vas és földi mogyoró.

A tengerészeti vezérkar főnöke.

Tapogatózások a nyugati fronton.

Berlin, március 2. A nagyfőhadiszá-lás jelenti:

Nyugati harctér.

Yper és Arras között az ellenség több felderítő előretörése eredménytelen maradt. Souchezől keletre és délkeletre fekvő ár-kaink ellen élénk tüzelés után erős angol csapatok nyomultak előre.

Viszaverték őket, közelharcban 20 fo-goly és egy géppuska maradt kezükön.

Az Auera területen sokszoros össze-esapások folytak, állásaink előretérés. Itt és a Sailly mellett angol fészekek kiűzti-tása alkalmával 30 foglyot s 3 géppuskát szállítottunk be.

A francia arcvonalon több helyi vál-lalkozás folyt, Louvrontól délre roham-csapataink az ellenség második arcvonalá-ból néhány foglyot hoztak magukkal.

Rigánál is feléledt a harc.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege. Rigától délre és nyugatra a Mladziól és a Naroc tó között a Szara men-tén valamint a felső Szereth és a Dayesz-ter között időnkint élénk volt a harc te-vékenység.

A Narajovka keleti partján rohamosa-pataink előretörése teljes sikerrel járt. Orsz állásban felrobbantottunk aknafolyókat, el-fogtunk 1 tisztet, 170 főnyi legénységet és 3 géppuskát és aknavetőt zsákmányoltunk.

József főherceg vezérezredes harc-vonala. Az oroszok ösztörös, nagy vesztesé-gekkel járó rohammal megkísérelték, hogy a valeputnai utól északra fekvő magaslatot visszavegyék. Minden támadás összeomlott állásaink előtt.

Mackensen vezértábornagy hadso-portjánál és a

Macedóniai fronton

a helyzet változatlan.

Ludendorff, első főszállásvezér.

Élelmiszerhiány Londonban.

Budapest, március 2. (Saját tu-dósítónktól.) Londonból jelentik: Az élelmiszerek hiánya órezhetővé vált. Az árak 30—40 százalékkal emelkedtek.

Negyedfél millió lopás Csehországban.

Budapest, március 2. (Saját tudósítónk-tól.) Troppauból jelentik: Egazl A. és fia prágai cég egy ládát adott fel az osztrák földhivatalintézet kölcsönkötvényzeinek kamit-szeivényzeivel telve. A ládából megérkezése-kor hiányzott 917 ívből álló kötet 20—20 szelvényvel, három és fél millió korona ér-tékben. A szeivények január 1 én voltak esedékesek, 200 korona értéssel bírtak. Több szelvényt szóta beváltottak. A vizs-gátat megindult.

Városi adópolitika és a fényüzési adók.

A városok rossz gazdálkodása, a szak-képzettség hiánya, melylyel a városok vagyorát kezelik, a nemterődőmség és a koncepcióra való képtelenség odajuttatták a nagyobb törzsvagyonnal rendelkező városok egyrészét. Különösen a nagyobb igényeket kielégíteni törekvő a proletáriátussal kitérdő vidéki központokat, hogy az évenként felbukkaró hiányokat rendszerint újabb és újabb milliós kölcsönök felvételével pótolják, amelyeknek kamatai évről-évre új és új terheket rónak az „adóalapok” váltalra.

Pedig ugyancsak hibás az az álláspont, amely általános pótdadó kivételével igyekszik biztosítani a városi háztartás menését. Németországban végzett ez irányú kutatások megerősítették azt az eddigi gyakorlatot, hogy a pótdadó emelése mellett, hogy nem segít a városi háztartáson, gyökeresen megdönti az általános életviszonyokat. Vannak nagy és boldog rémet városok, amelyek relatív szegénységük dacára fokozott kulturigényeket elégítenek ki, és nem ismerik a pótdadó intézkedését. A dolgnak titka egyszerű: *aktív takarékoság és passzív takarékoság* aránylag kevesebb számú tisztviselővel, sokkal értékesebb és célravezetőbb munkát végeznek, mint a magyar városok.

Nagyobb a tisztviselők képesítése, jobb a kvalitása és elérhetetlenebb erősebb a szociális érzése. Van iniciatív tehetségük, és nem letten nevében megy a dolog jobbra-babra. Nagyobb, körültekintőbb, az életviszonyok lüktetését felfogó szociális érzék nélkül a legmagasabb tisztviselő csupán hódolatot, iniciatív képesség nélkül pedig nulla.

Új erőforrások beállítására, új jövedelmek felkutatására, elcsérelt a városi üzemek házi kezelése, másodszorban a hasznos hajtó városi magángazdálkodások berendezése.

Egyik németországi városnak belterjesen kezelt nagyobb földbirtoka van, amely mellett, hogy a városiak nagyobb jövedelmét biztosít, a város polgárait olcsóbb közlekedési cikkekhez juttatja. (Ez Nagyváradon is megvan, csak ki kellene fejleszteni intenzívebben.) A másik vasgyárat tart fenn, a harmadik órágyárat elpítoit. A negyedik városi takarékpénztár nyján elégtel hi a környék hi ellgényeit. Az ötödik, a tizedik, a százdik a gazdasági élet ezer kiregadóit szálával segíti elő lakosainak és saját magának boldogulását és előrehaladását, ami többi nem egyéb, mint az előbbiek boldogulására összehalmozott állandó tőke és megszervezett munkát.

A lehetőség határain belül a rendszerrel vált pótdadóemelés helyett kiegészítőképp a végleges adókon felül a fényüzési adók behozatalával kísérletezhetünk, de itt nehézségeket

okoz a fényüzés fogalmának és körének meghatározása. Általában megadóztatandók minden tárgyak és szolgáltatások, amelyek az általános jólét körét meghaladják.

A fényüzési adók, amelyek a külföldön igen jól beváltak, bizonyos magasabb rendű okokból nálunk még jobban beválnának, mert azok pénzbeli egyenértéken felül még azáltal a messzimerő házzal is járnának, hogy a felesleges költségeket csökkentik és így a társadalmi osztályellentétek kirgyenlítésére is közreműködnek.

Könnyen kivethető fényüzési adók közé tartozik a kocsiadó, ugyancsak a gépjárműkocsikra, hátsó és kocsiokokra kivetett adó. Könnyen kivethető adónem még a kávéházakban, kaszinókban és kaszinóházakban levő biliárdokkra vetett adó. Egy másik adónem a két férfieselédre és 2 nőeselédre felül számban tartott nő és férfieselédre kivetett adó. Megadóztatható még a cím és címerhasználat, célszerű és igazságos fényüzési adónem a szepitőeszközök megadóztatása. Célszerűen illeszthető be ide a vendéglői és kávéházi helyiségek négyzetméterenkénti megadóztatása. Nemzeti szempontból fontos volna az idegen nyelvű újságok megadóztatása a városfejlesztési szempontból fontos az üres városi telkek adója.

Ez adók nem terhelnek minden „adó alapot”, hanem csak azokat, akik az általános jólét körén felül fényüzési tárgyak vagy szolgáltatások megszerzésére vagyoniilag képesek. Ezeknek megadóztatása sokkal igazságosabb, mint a pótdadó emelése.

Mennyi dohányárut kap Nagyvárad.

A dohányárak emelkedésével felmerült az a jogos kívánság, hogy a dohányközpontról Nagyváradnak szánt jutalék mennyiségét is felemeljék. Erre nézve a nagyváradai dohányraktár főnöke: Puskás Béla a következőket jelentette ki:

— A tisztióti évi átlagnak megfelelő mennyiséget utalta ki a dohányraktárak főnöke Nagyváradnak. Ez februárban 128000 koronát tett ki. Májusban ez 184000 koronára emelkedett és az emelkedés állandó lesz. A környék nem kap olyan sokat, mint hivatásosok. Csaba 80000 koronát kap. Nem vitt el ebből Csaba 5000, Békés 4000 korona árát és most felterjesztésben kérek utasítást, hogy ez beszámitassék a következő hónapok mennyiségébe és Nagyváradnak átadható e ez a mennyiség.

Mint más helyről értesülünk, a trafikok ellenőrzése szigorúbb lesz és az elrejtést a legmagasabb büntetéssel torolják meg. A nagytőzsde múltkorban tegnap 36000 korona árut kapott.

Tábori csomagok.

A postán küldhető tábori csomagok súlya az 5 kg. ot nem haladhatja meg és terjedelme egy egy irányban 60 centiméter-nél nagyobb nem lehet. Jelenleg érvényben levő rendelet szerint a postahivatalok csak minden hétfőn, kedden és szerdán vehetnek fel tábori csomagokat, a hét többi napján a felvétel sajtótel.

A felvétel kizárólag a feladó veszélyére, a kártérítés teljes kizárása mellett történik.

A tábori csomagban csak a következő tárgyak küldhetők: hadfelszerelési és ruházati cikkek, szivar, cigaretták, dohány, pipa, szivar- vagy cigaretták szájka és benne mentes öngyújtó eszköz. Tábori csomagban még is elhelyezhető, ha szilárd ón vagy bádóg tartályban légmentesen van elszárv, úgy hogy a tartályból ki nem folyhat. Olyan csomagokat, mely a felsorolt tárgyakon kívül egyébét is tartalmaz: a posta nem továbbít. Különösen áll a tilalom az élelmiszerekre, amelyek a romlásnak kitéve a hosszú szállítási utca csak megsemmisülnek.

A postahivatalok fel vannak jogosítva arra, hogy a tartalomról a csomag felbontása révén is meggyőződjenek.

A küldeményt kiváló gondnal és tartóssal kell csomagolni. A külső burkolat csak fonákjával kifelé fordított viaszos vászonnal, vagy más vízálló szövet lehet, de legjobban megfelel a célnak a szokásos szilárd és erős falúda. Minden csomagot erős zsineggel úgy kell keresztül kötni, hogy postakezeelés közben ennél a zsinegnél könnyen megfogható legyen.

A címet mindig magára a burkolatra kell írni, még pedig mindig tintával, vagy pedig a feladót meggyőződés után, tintárral. A címdal felső balra kára a feladó címet mindig fel kell jegyezni. A címben a címzett teljes nevén kívül a katonai rendfokozatát, csapatát és az alosztályt is, valamint a táboriposta számát is meg kell jelölni.

Tanácsos, eléggé nem ajánlható: a csomagban a cím másolatát is elhelyezni, hogy abban az esetben, ha szállítás közben a cím megsemmisülne: a csomag felbontása után a belső cím alapján a csomagot a posta mégis kézbesíteni tudja. A csomagban lezárt és megcímezett levelet is lehet elhelyezni.

Minden csomaghoz szállító levelet kell kiállítani. A szállítólevél szelvényére csak a feladó nevét és címet szabad feljegyezni. Irasbeli közleményt a szállítólevél szelvényére írni nem szabad, de céltalan is, mert a szállítólevél nem is jut el a címzethez.

A nem kézbesíthető csomagokat a posta a feladónak kézbesíti vissza, ha ez bármely okból nem lehetséges, vagy a postacsomagot a legközelebb levő kórházban ápolat sebesült vagy beteg katonának engedni át. Reklamálásnak helye tehát nincs.

* Apponyi dezavualta Hollót

A képviselőház ülését Szász Károly nyitotta meg. Zábráczy József után Apponyi Albert gróf elismerte a kormány igyekezetét, hogy a lapokon segíteni akar. Holló mikapi beszéddel nem ért egyet. A kiegyezésről megjelent híreket bírálja és a jelentést nem fogadja el. Kállay Utul és Teleky Pál gró felszólalása után az ülés véget ért.

MAYER ÖDÖN és Tsa.

villamos- és gázerőre berendezett ékszer ipartelepe
Nagyvárad, Színház-utca 4. szám alatt

Elfogad egyházi felszerelések tűz és galván aranyozását és ezüstözését. Készít drágaköves ékszereket, elfogad átalakításokat és javításokat.

!! Aranyat legmagasabb napi árrban veszünk !!

Arany János születésének századik évfordulója.

A Katholikus Kör ünnepélye.

Nagyvárad közönsége a Kath. Kör köznevelődési osztályának keretében hódolt tegnap Arany János emlékezetének. Az erősen magyar érzésű emelkedett erkölcsi felfogás, pozitív vallása meggyőződése, mely Arany János költészetét és egész lelki világját áthatotta. Nagyvárad keresztény közönségében él és működik ma is, méltán gyújtotta meg tehát ez emlékezés szövegeket a Katholikus Kör.

A Szent László terem zsúfolásig megtelt az alkalommal előkelő közönséggel. Ott voltak többek közt: Siegler Konrad altábornagy, Grósz Béla nagyprépost, dr. Lábán Lajos kir. táblai elnök, Csécsi Nagy Imre ezredes, dr. Boszky Alajos udvari tanácsos, dr. Vuoskies Gyula, Grasiaczy Antal kanonok, Imrik S. Zoltán tb. kanonok, Heiling József, dr. Krüger Aladár, dr. Mazurek Gyula, Szűcs Géza őrnagy, dr. Szabó Vendel, Kozári Gyula, Nizslovsky Sándor, Buday Alajos, Bihar Ákos, Tóth Elek, nagyváradi helygőzvezető, a Kath. Kör és a Kath. Népszövetség tagjai.

Megnyitónak a régi magyar szokások melódiaiból írt rapszódát játszott Schmelzer Béla tanítójelölt. Az edzésben magyar muzsikát gyönyörűséggel hallgatja mindenki és szívesen tapsolt a tehetséges előadónak. Ha komoly színdaraboknak szenteli magát továbbra is Schmelzer, egy szép jövője lehet még mint hegedűs. Zongorán tanára, Resch Mihály kísérte, a ki sokoldalúságát minden alkalommal igazolja. Ugyancsak Resch Mihály székelygyulai karagay állította össze és kísérte Arany János dalait, melyeket Bihar Sándor, a Szilgigeti színház kiváló művésze énekelt. Bihar nemcsak előkelő művészetét értékelik nemcsak Nagyváradon, hanem ismerik az énekeset, fiait barátját Budapesten, Kolozsvárt, Pécsen, Temevárt. Most is nagy örömmel hallgatták és zajosan tapsolták, mikor Arany János két saját szerzeményű dalát és a többi másokat, Bartalus stb. által megzenésített dalait énekelte. A végén Kurucz János a kiváló dallamkomponistának egyik legújabb háborús dalát énekelte, melynek szövegét Emőd Tamás írta. A gyönyörű dalnak örömei sikere volt.

Arany Jánosról az ünnepi méltatást dr. Némethy Gyula tb. kanonok, teológiai tanár tartotta. Némethy dr. kiváló ismerője Arany költészetének; mély bölcséleti felfogással és az esztétikus alapos elemzésével mutatott rá arra a tisztán erkölcsi alapokon nyugvó tökéletes művészi felfogásra, mely Arany János költészetét örökbecsűvé teszi. Némethy felolvasása egyike a legértékesebb Arany tanulmányoknak, a melyen egyformán átvirágzott az Arany nemcsak varrati egyénisége és lángelméje iránti hódolat és a tudós felolvasó alapos készsége és nagy olvasottsága. A tartalmában és formájában egyaránt előkelő színvonalú felolvasást lapunk holnapi számában egész terjedelmében közöljük.

Befojósául Arany János örökzép balladáját: a tetemrehívást szavaltta el Sztachó Duci, melodrámaíró földalgorva. Néhány dolog olyan általánosan ismert költeményt, mint a Tetemrehívás, őszinte sikerrel elszavalt; s ha Sztachó Duci szavaltáról azt állapította meg a közönség, hogy a bájos fiatal művésznek a legszébb szavaltási sikereket egyikét szavaltta, akkor ez éppen a Tetemrehívásnál közzér. s elismerési jelent. Sztachó Duci kivált a költemény második

részében egészen új felfogást érvényesített, a mely a költemény pszichológiai részét teljesen megfelfedte. A gyönyörű ballada minden részletét tökéletesen kidolgozta s öntudatos művészetével adta elő. Szavaltatában kitűnő organuma igazán drámai erővel tudott érvényesülni; Sztachó Duciiban új, kiváló szavaltó tehetség mutatkozott be tegnap. Zongorán Bolezny Anna polg. isk. tanárnő kísérte, a szavallattal mindenben egyenértékű művészzel. A gyönyörű műsorzárót, mely a magas színvonalú programot méltóképpen fejezte be, a közönség percekig tartó tapsal jutalmazta.

Ki fogta el Tüdös Nagy Ferkét?

Ma jön Szegedről a katonai vizsgálóbíró.

Tegnap számunkban foglalkoztunk a végre elcsúszott betörő király: Tüdös Nagy Ferke elfogásával. Megirtuk, hogy értesítésük szerint a nagyváradi betörőt a rendőrséghez beosztott katonai detektívek fogták el Vass Károly polgári detektív közreműködésével. Tegnap cikkünkben nem akartuk senki sem eszbitani érdemét, csupán a katonai nyomozók eredményes működését kívántuk leszögezni, egyúttal a közönséget tájékoztatni ennek helyes voltáról. Vass Károly ügyes tagja a váradi rendőrségnek, sok eredményes munkát produkált, nem tagadjuk, a további működése iránt is bizalommal viseltetünk.

Meghallgattuk Vass Károlyt is Nagy Ferke elfogásának körülményeiről nézve. Vass a következőképen mondta el nekünk az esetet: Hétek óta nyomozott Tüdös Nagy Ferke és menyasszonya után.

A nyomozás során megtudta, hogy a Damjanich-utca lakik egy kis leány, aki ismeri Jakob Margit lakhelyét. A leány a házat nem tudta megnevezni, csak azt tudta, hogy a Beöthy Ödön utca egy nagy épülete van annak a háznak az udvarán, ahol Jakob Margit lakik. Szombaton délután elvisezte a detektívet oda.

Este aztán a sötétben indult el Vass a még bizonytalan zűrzárvány után. Magával hívta a rendőrséghez beosztott három katonai nyomozót. Megtudták, hogy Jakob Margit tényleg abban a bizonyos házban lakik az udvarlójával, de éppen nem voltak ott. Várakoztak, de nem ott, hanem a szomszédos ház kapuja alatt. Vass állott közvetlenül a kapunál, mögötte a katonák.

A detektív folyton lesteit kifelé, míg végre közlekedett a betörő és a leány. Megismerte őket azonnal. Behatolt a kapu alá és mikor elhaladtak, odaszólt a katonai detektíveknek:

— Na most utánam!

Lábujjhegyen közlekedett Nagy Ferkehez és mikor odaért, hátulról átkapta és a megrettent gazembert a falhoz szorította.

Nagy Ferke védkezni próbált, de a két katonai detektív már ott termett és revolvereiket a szélre szorították, majd a két kezét felfogták. A harmadik katonai Vass kiáltására Jakob Margitot vette földbe és fogta el.

Igy mondja el Vass Károly az esetet. Lényegében nem találunk nagy eltérést a két közlés között. A mi véleményünk az, hogy mindanny, akárki fogta el Nagy Ferkót,

csak hogy már közben van a rejtéget haramia.

Értesítésünk szerint a mai nap folyamán érkezik meg a szegedi honvéd hadbiztonságtól a katonai vizsgálóbíró, aki az orgazdakkal szemben is lefolytatja a nyomozást.

Népszámlálás Szerbiában.

A cs. és kir. katonai főparancsnokság Szerbia megszállott területein július 10—15. között népszámlálást tartott. A népszámlálás eredménye a következő:

Szerbia megszállott területei összesen 3038,000 hektár, ennek nem egészen fele a mi kormányzóságunk alatt áll, a nagyobbik fele pedig bolgár kormányzóság alatt. (Ez a terület nagyságra nézve olyan, mint Pest-, Krassó- és Hunyvármegye területe együttvéve.) A megszállott terület összes polgári lakossága 1373,511 lélek, ebből 575,643 férfi, 797,868 nő.

Az 1910. évi népszámlálás alkalmával Szerbia lakossága 2,911,701 lélekből állott, amikor is a szaporulat 1905 hűz képest 83 százalékos volt, (tehát majdnem kétszázéves mint hazánk), úgy hogy ez arány alapján a megszállott területek népességének ma 1,700,000 főre kellett volna felszöknie. A tényleges eredmény 480,000 főnyi eszékénést mutat, ami a mostani a korábbi háborúk eredménye. A férfiak 383 százalékkal, a nők 58 százalékkal fogyatkoztak meg s így lett Nagy-Szerbiából Kis Szerbia.

Városi konyha a Réten.

Amire nem fizet rá a város.

Szeretnénk kérkedni vele, hogy a nagyváradi közönség élmezése az egész országban a legjobb, mert a közönség egy része ugyan panaszkodik, hogy kevés a kiadott kenyér- és lisztedag, de ez nem a városi élmezési ügyosztály kegye kedvétől függ, hanem attól, hogy mennyi lisztet bevizátanak Nagyvárad ellátására, — azt azonban el kell ismerni, hogy Nagyvárad még egyetlen nap sem volt liszt nélkül, mint pl. Aradon. D bacomban s még néhány városban megtörtént.

A város élmezési ügyosztályának, vagyis inkább Lukács Ödön főjegyzőnek egyik legsikeresebb nagy szociális jelentőségű intézménye a hatósági konyha szintén jelentős tényező Nagyvárad élmezésében.

A jelenlegi hatósági konyha már közel egy év óta igazán áldásosan működik; egekely 80 fillérről ad lisztet, két tal ételből és húsból álló meleg ebédet és pedig olyan szegényeknek, akik a hatósági konyha nélkül talán hetenkint egyszer sem jutnának meleg ételhez. Naponként több mint négy-száz egyén jut így tápláló meleg ételhez.

És az intézmény teljesen bevált és pedig anélkül, hogy a városi pénztár a legeszkélyebb összeggel is megterhelődne. A helyes kezelés és beosztás folytán a hatósági konyha nemcsak fedezte a költségeket, de már részben letérlesztette a bevezetés költségeit is.

A közönség szükséglete s a fenálló hatósági konyhával elért szép siker arra indította a város tanácsát, hogy újabb hatósági

könyha felállításával még szílesebb körben teljesítse ezt a nemzeti szociális feladatot, amely különösen a mostani nagy drámaságban valóságos áldás.

A város tanácsa ugyanis, Lukács Ödön főjegyző javaslatára elhatározta, hogy Olaszban, a legszegényebb nép által lakott Rét városában állít fel egy hatósági könyvtárat, még pedig Széles-utca, amelyet még a hónapban megajánl.

A nagy háború jubilál.

Szerényen, eszedben, de a messze jövőre tartozó etikai felelősség súlyától sarkallva, nő készül, teljesedik a magyar könyvtárság egyik legnagyobb alkotása „A nagy háború”. A nagy élet-halálharc, amelyben most már majdnem minden világ rész népe összes erői, megfeszítésével vesztett, példátlan szavaival sem tudta megakasztani a legjelentékenyebb magyar szellemi vállalkozás kiépítését. Mert már is úgy bontakoznak előtűnő „A nagy háború” körvonalai, mint a legnagyobb enciklopédikus művek, jelentőségéről pedig immár az az ítéletünk, hogy a háború után feléledő európai kultúrát még az ellenséges államok körében is reafordítja a figyelmet a hazánk Európának a kétoldalú legerősebb, legbizalmasabb forradalmára, amelyről bámulattal fogják elismeri, hogy a gyűlölködés vak féltelenségei közepette az egyetlen tudományos történelmi volt, amely higgadt és elfogulatlan haditörténelmi kritikai munkát végzett.

A magyar könyvtárság és a bőske nagy terméke „A nagy háború” érdekes jubileumhoz jutott. E héten megjelent a gyűjtésényes vállalat századik füzet, amely közel két évi megszakítatlan történelmi munkásságról tesz vallomást. A háború ki-rebbanása óta a zordított akciók egész tömege tekintetűre az a száz tartalmas füzetből. Keleten és nyugaton világ történelmi változások estek. Meghódították Belgiumot, Szerbiát, Montenegrót, Albániát, Orosz Lengyelországot s végül Románia is lentékeny részét, de a nagy hadműveletek belső világosságát csak a hozzáértő katonai írók szakértés és mégis legelőn érdekes elemzést kapnak. Akár ezt figyeljük, hogy hatalmas vezetői elhatározások, hogy váltak tettekké, akár a nagy eseményeknek a jövő alakulására való döntő hatását vizsgáljuk, akár csak mint az emberi erő s mint a mi hősiességünk menandus nagy tetteit akarjuk megcsodálni, mindig nagy lelki igazsággal tudunk csak végigvonulni az olvasmányok és lebilincselő fejezetek között.

Mindig büszkének lehetünk rá, hogy a magyar történelmírás ezt az egykoru munkát megteremtette s ezzel a késő nemzedék számára átmentette nemcsak a nagy eseményeket, de ezek belső indítékait, motivációit, olyan élelken és frissen tolmácsolva ezeket, hogy a háború nagy és kis akciói, hadtárfalai bravurjai s a stratégiának az egyes eseményeknek, a haditechnikának és az orgánizálásnak valóságos eseményei mindig történelmi eredeti benyomásait fogják vissza-idézni bennünk. A Nagy Háború szerkesztésége, amelynek tagjai között a magyar katonai irodalom legnagyobb tekintélyű tevéseink, bámulatreméltó teljesítményességéről is bizonyított. A háború egyes fázisainak beható magyarázása első példája marad, hogyan kell ismertető és adalékosan pontos történelmírásról drámai élénkséggel vissza-idézni. De köszönet jár László Tivadarnak, az egész munka szerkesztőjének is, aki az író, a tudós és a publicista minden vagyó kvalifikációjával irányította, repitette a munkát a legnagyobb esélyek felé.

Feljegyezni való, hogy a bőske kiadó: az Athenaeum gondjai alatt váltak

„A nagy háború” tudományos értékel a nagy közönség előtt is bevezető és népszerűsítő, mert az Athenaeum valóssággal és magától magától, hogy a hatalmas kötetek az illusztráló technika minden raffinériájával készült színes és egysínű képek egész tömegével ékeskedjenek. Bizonyára ez is hozzájárult a munka egészen rendkívüli elkerjedéséhez amelyre jellemző, hogy a száz füzet közel három millió példányban forog közhézen. Az előfizetők hatalmas seregére pedig nemcsak nem apad, de folytonosan ezerszámra gyarapodik. Ha a Nagy háború-foliánsai a bizonyára hatalmas béke beköszöntésével egykor befejezését nyerték, évtizedeken keresztül bősikén fogják hirdetni a háborúban sem szűnőlé szellemi alkotó munka dícsőségét s a magyar közönség fogékonyát a komoly idők, komoly történelmírás iránt.

Hibás névsor a bíróság előtt.

A labkérbizottság megalakulása.

A labkérbizottság tagjai tegnap délután tették le az esküt, Bajor Antal járásbíró előtt. A bizottság névsorát már közöltük, ezek közül Grám Károly dr. ny. árvaszéki elnök, háttelajdonos kijelentette, hogy a bizottság munkájában nem vesz részt, Nyisztor Alajos ny. főszolgabíró esztalokozott hozzá azzal az indoklással, hogy a labkérbizottság tárgyalási szerdai napon lesznek s ekkor tart havonta egyszer a megyei közigazgatási bizottság is ülést, tehát nem vállalhatja a megbízást. Töröltették ezekből magukat a névsorból: Szóke Andrács ny. rendőrkapitány, Sulyok István ev. ref. esperes, Tátray Sándor műlakatos, Matony Imre ág. ev. lelkész, Tokay Mihály gazdáköri elnök, Barabás Szilveszter szabó, Faliczy Lajos polgári isk. igazgató.

A bizottság névsorát a tanács állította össze, azzal az egyenes megbízással, hogy a tagok csak akaratuk és beleegyezésük mellett vehetők fel a névsorba. Ugy látszik, ezt a fontos körülményt figyelmen kívül hagyják, pedig ezt a vezető járásbíró feltételezte.

A bizottság így alakult meg s a következők tették esküt:

A háttelajdonosok közül: Vaiszlovich Emil szőlőművelő, Pozsnyák Géza ny. foghászfelügyelő, Darvassy Lajos ny. tanácsos, Weiss Mór kereskedő, Gross Ignác főkönyvelő, Farkas István gyógyszerész, Löwinger József bankigazgató, Csor János esztalás, Feldmann Imre lakos, Debraczeni Lajos magánorv., László József kerékgyártó, Kovács Dániel magánorv.

A lakók közül: Ling József kereskedő, Marton Mánó hírlapíró, Ország Antal zongorakészítő, Seiber Viktor cukrász, Róth János magánorv., Seibsch Mór kereskedő, Löwantsen Zsigmond ügyvéd, Helász Gyula piébános, Gross Géza fakereskedő, Röllich Béla italművelő, Elsas Sándor tanító.

A bizottság szerdán, március 7 én tartja első tárgyalását egy házir és a lakója felmondási pörében.

Püspökök Erdélyért. A szervező erdélyi lakosság és az erdélyi gyermekok felsegítésére többnyire Zichy Gyula gróf pécsi püspöktől 6730 Bencisz Tiber szatmári püspöktől 6000, Bilás Lajos rosnói püspöktől 1787.22 korona érkezett, míg Faiszer Antal győri püspök 500 korona adománnyal járult hozzá az országos gyűjtéshez.

A Nagyváradi Ipartestületi Hitelszövetkezet közgyűlése.

Az 1898. év XXIII. tc. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet köztelkébe tartozó Nagyváradi Ipartestületi Hitelszövetkezet mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, 1917-ik évi március hó 11-én d. e. 11 órakor, határozatképtelenség esetén a megjelent tagok számára való tekintet nélkül 1917. évi március hó 25 én d. e. 11 órakor az Ipartestület helyiségében tartja meg

XVII. évi rendes közgyűlését,

melyre a tagok az alapszabályok 40. § a értelmében meghívotnak.

Napirend:

1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárószámok megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság három tagjának választása.
6. 30 tagú bíráló bizottság választása.
7. Esetleges indítványok.

1916. év január hó 1-én a tagok száma 434, üzletrevezésnek száma pedig 2120 volt; az év folyamán belépett 8 tag 16 üzletrevezéssel, kilépett 9 tag 60 üzletrevezéssel, tehát maradt az 1916. év végén 433 tag 2076 üzletrevezéssel.

A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségében kifüggesztetett és az mindenki által megtekinthető.

Kelt Nagyváradon, 1917 február hó 12 ikén.

az Igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból: 42. §. A közgyűlésen minden tag egy szavazattal bír, de ezen jogát csak az gyakorolhatja, ki az előző naptári évben már tag volt és szabályszerű befizetésével háttelékben nem volt. A szavazás más tagnak adott megbízás után is gyakorolható; 5 tagnál többet senki nem képviselhet.

„HIREK”

* **Személyi hír.** Balás Elemér dr. törvényeségi elnök egy heti kivatsvisszát után Tenkéről visszakereszt Nagyváradra.

* **Báró Szentkereszt Zsigmond alapítványa.** Báró Szentkereszt Zsigmond, a nagyváradi kir. itélőtábla volt elnöke 2000 koronás alapítványt tett a nagyváradi promontori főgimnáziumnál hűsi halált haltán: báró Szentkereszt György emlékére, ki ebben a gimnáziumban végezte tanulmányait. Az alapítvány kamatait a hadban elesettek jól tanuló fiainak rendeli kiadni az alapító, ha ilyen hadiárvák nem lennének, akkor jól tanuló szegénysorsú fiuk részesíthetők az osztályban.

* **Diplomáciai okiratok helyett 5000 korona.** Zürichből érkezett jelentést közöl budapesti tudósítónk, amely szerint a zürichi magyar konzulátuson beértek jártak, iratokat kerestek, de megelégedtek 5000 korona elisméréssel.

Japán nem tárgyal Németországgal.

Budapest, március 2. (Saját tudósítónktól.) Washingtoni jelentés szerint megcáfolják a hírt, hogy Japánnak ajánlatot tett Németország. A japán nagykövetség kijelenti, hogy Japán ilyen ajánlatot nem kapott s azt nem is tárgyalta volna, mert Amerikával való szerződés köti.

Németország üzenje meg a háborút?

Budapest, március 2. (Saját tudósítónktól.) Newyorkban több lap követte a hadüzenetet. A kormány hivatalosan közlései, hogy a hadüzenetnek Németország részéről kell jönnie.

Két amerikai eltűnt.

Budapest, március 2. (Saját tudósítónktól.) (Hivatalos.) Reuter-jelentés: A Galgein Castle 1890 tonnás bárkát kedden német tengeralattjáró elsüllyesztette. A két lebecsátott mentőcsónak közül az egyik eltűnt. Rajta volt 2 amerikai.

* **A Reichsrath összehívása.** A N. Fr. Pr. azt a parlamenti körökből nyert értesülést közli, hogy a Reichsrathot május 8-ára összehívták.

* **A vidéki ujságok papírja.** A Magyar Ujságok Országos Szövetsége, sürgős ülést hívott össze Budapestre a vidéki ujságok papírszállítási dolgában. Az ülést a Papírközpont helyiségében tartották meg dr. Légedy Ottó elnöklésével, s azon Farkas Zsigmond, Wolfner József, Tolnai Simon, Gárdos Alfred, Klein Samu és Sas Ede, valamint Vajda Ernő a Szövetség titkára vettek részt.

Sas Ede kifejtette és indítványozta, hogy a papírárakat a kormánynak kell szigorúan maximálni, ami azonban nem elég, mert a tapasztalat azt igazolja, hogy akkor az árú eltűnik, tehát a magyar gyárakat kötelezni kell a megfelelő ujságpapír gyártására, viszont a gyárakat a kormánynak, azaz a szükséges nyersanyagok rendelkezésre bocsátásával arra kell kötelezni, hogy a megfelelő papírmennyiséget ki is termelhesse. Ez iránt kell a szövetségnek a kormányt sürgősen megköretetni. Az elnök megárusításból alaposan megvilágítván az ügyet, szintén ily értelmű megköretést lát szükségesnek, amit a gyűlés egyhangulag el is határozott.

Amből tehát látjuk, hogy gyűlés már volt a vidéki ujságok papírja dolgában. Felirat is lesz. De hogy a vidéki lapoknak lesz-e papírjuk — az más kérdés.

* **Katonai kinevezések.** A király népf. hadnagyokká nevezte ki a következő tisztjelöveket: Domán Sándor, Mihály Gyula, Criegler Jenő, Korösi Antal, Szfurié Tótyán, Biró Sándor János, Hevesi Vilmos 101. gye. bel. egészségügyi részlelet hadnaggyá, Bécs Béla 4. honv. gye. bel. hadnaggyá; a szintén 4. honv. gye. bel. Freiberger Benjámín, Hegedűs Árpád és Korösi Béla gazdasági tisztjelöveket pedig az ad. hadnaggyokká. Kovács Bertalan, dr. Spitzer Márton és dr. Klein Sándor 41k. honv. gye. bel. főorvosokat pedig ezredorvosokká nevezte ki a király.

* **Az üldözött Zeppelin.** Berlinből jön híre, hogy a King Stephen gőzös kapitánya, aki tudvalegőleg annak idején vonatkozott a tengeren szerencsétlenül járt Zeppelin utasait megmenteni — és 1916 februárjában történt — rövid idővel ezelőtt tüdőbetegségében meghalt.

* **Hol van az inspekción?** A kormány rendelete folytán Nagyvárad város tanácsa behozta a városbázán a délelőtti hivatalos órákat. Ez helyes, de akkor kellő inspekciónról kellene gondoskodni, hogy ha délután előfordul valami sürgős ügy, az elintézhető legyen vagy legalább kellő felvilágosításra jusson a közönség. Van ugyan valami inspekción rendszer, amelyet napidíjazok, kezelők, vagy egyik másik fogalmazó lát el, ha ugyan érdemesnek tartja, hogy teljesítse délután is a városbázára. De megtörtént már, hogy egyáltalán nem volt inspekción a városbázán s nem volt, aki egy táviratot átvegyen. Talán ez még csak helyes a háború dacára sem, vagy talán éppen a háborús idők miatt.

* **Pör Rezső szabadjában.** A Gabonabizományi Rt. letartóztatott igazgatóját, Pör Rezsőt, mint Budapestről jelentik, a királyi ügyészség szabadon bocsátotta.

* **Bevették a kirakatokból a ponyvát.** Megírjuk, hogy egyes kirakatokban a romlott lélektelenséget terjesztő fárcművek csábítják az ifjúságot arra, hogy pénzért méregre költse a képzeletét megfertőzze. Felszólításunk nem talált süket fülre, mert egyik antikvárium kirakatóból eltűntek a szennyirtók s helyüket gyermekek számára írt jó könyvek foglalták el. Ez is eredmény, de ez nem elég. A pult mögött, a polcokról s a raktárból is ki kell dobni a pornográfiát s a rendőrségnek ez régi nagy és súlyos mulasztása, hogy nem tartott rászálalást a könyvesboltok polcain a dugárak után. A könyvkereskedőknek a lelkiükből, a gondolkodásukból kell kiirtani a szennyirtók iránt való szeretetet, árusítását s a hajlamot, hogy kis pénzért nagy károkat okozzanak a fejlődő ifjúságnak. Tudják ezek az urak, mit csinálnak? Van-e erkölcsi lelkiismeretük vagy Agoston Péternek van igazsága?

* **Allamsegély a városi könyvtár részére.** A kultuszminiszter 31. tegnap megérkezett a válassz arra a feltérjlesztésre, amelyben államsegélyt kér a városi nyilvános könyvtár részére. A kultuszminiszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a városi nyilvános könyvtár részére 1500 korona államsegélyt utaltatott.

* **Dús László nyug. főügyész kérelme.** Szomorúan érdekes kérvény érkezett tegnap a városbázára. Nagyvárad város (rdemes öreg nyugalmazott főügyész): Dús László fordul benne a törvényhatóság-hoz, hogy nyomorában, betegségeiben segítsen rajta. Kérelmében rámutat hosszú években át teljesített munkálkodására, s hogy az ő buzgalma és fáradhatlan munkássága révén nyerte meg annak idején Nagyvárad városát a híres pálinkamérésért pert, amelynek révén emelkedett ki Nagyvárad városa az elposványosodásból és léphetett a mai fejlődés útjára. Ugyanis a pálinka-per megnyerése által jutott a kizárólagos pálinkamérési joghoz, amelyet a regala megváltásánál 3.600.000 koronáért váltott meg az állam Nagyváradtól. Ezért kéri most, mikor öreg napjaira nyomorba jutott, hogy a város szavasszon meg részére jutalmat. Dús László mint városi főügyész, hosszú szolgálata alatt másként is elég érdemeket szerzett arra, hogy élete utolsó évében megmentse a város a nyomortól. Ennyivel önmagának is tartozik a város.

* **A petroleum ára.** A m. kir. miniszteriumnak 504—1917. számú rendelete alapján tudaton a petroleum árusításával foglalkozó kereskedőkkel és a város közönségével, hogy a petroleum árát további intézkedésig a következőképpen állapítom meg: közönséges petroleum 1 liter 52 fill., közönséges petroleum 1 kilit 64 fillér. Aki a petroleumot ennél magasabb áron árusítja, kihágást követ el és a 4207—1916. M. E. számú kormányrendelet 15. szakasza, illetve a 1914 L. tc. 9. és 17. szakasza alapján két hónapig terjedhető elzárással és határozott koronáig terjedhető pénébüntetéssel fog sújtani s ezenkívül a 3044—1916. M. E. számú rendelet 9. szakasza értelmében kérelmek igénybevétele s a további árusításról való eltiltása iránt is intézkedni fogok. Nagyvárad, 1917 március hó 1 én. Lukács Odón polgármester helyettes.

* **A tanítók sérelmét orvosolták.** Nagyvárad város ölelmezési ügyosztálya a cukor, kávé, burgonya stb. jegyek kiállításához a tanítók munkájukat vette igénybe, óradíjazás mellett. A fizetésnél azonban kétféle díjazást állapított meg az ügyosztály: egyik részét a tanítóknak 2 koronával a másik részét pedig 1 kor. 50 fillérel díjazta óránként. A munkát végző tanítók között ez a megkülönböztetés nagy visszatetszést keltett s az osztályozást sérelmesnek tartják, s deputációval járultak a főjegyző elé orvoslást kérve. A város tanácsa helyt adott a kérelemnek s felhatalmazta a főjegyzőt, hogy az óránkénti 50 fillér különbözetet az illető tanítók részére utalja ki. Összesen 800 korona kiutalásáról van szó.

* **Kényszerjegyzések.** Bartha Márton jónévű kereskedő (Nagyvárad tér 14.) Kádár Elek dr. ügyvéd útján kényszerjegyzésre a tárgyalás megindítását kérte a törvényességtől. Otthon hitelezőjének 15 nap alatt 20 százalékot fizet. Aktívja 3200, passzívja 15400 korona. — Stei Ignác bútorkereskedő Stern László dr. ügyvéd útján hitelezőjének 15 nap alatt 25 százalékot, aktívja 28000, passzívja 27000 korona, összesen 30 hitelezője van. — Bányag Lajos volt nagybányai kereskedő 10 év előtti esődügyéből származó tartozásaira 20 százalékos kényszerjegyzési ajánlatot tett, tartozása 20000 korona, vagyona semmi. A bécsi hitelezői védjegyet kötelekbe tartozó kereskedők az egyezséget elfogadják. Az ügyeket Bolond Agoston jegyző tárgyalással intézi.

Ujzágkihordóné, megbizhaló, szonnal felvételük a Tiszántul laphoz, jelentkeznek a kiadóhivatalban.

Köhögés, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer... Farkas féle hurut szeletke. Ára 1.20 kor.

Gyönyörű rózsás arc a nő legzebb díze. Az első ránca a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Előg ha a megbocstíthetlen Y-PO crémet és szappant használja...

Fiumében eladó ház 2 háromszobás, 1 kétszobás lakással és egy kis üzlethelyiséggel. Ért. kezhetni Reigl Ernő fürdőbérlettel, Félixfürdő.

Korona szappan-per. Nem kell szappan, sem szód, sem mosópor. Hőfehérre mos, a ruhának nem árt, minden biztonság a törvényszéki vegyészeti tanúsítvány. Egy félkilós doboz ára 25 kor. ruhára 1 korona. Egyedüli főraktár: Farkas István „Apolló” drogeria Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13-02.

SZÍNHÁZ

Heti műsora:

Szombat d. u.: Kárpáthy Zoltán. Szombat este: Csalládó (kezdete fél 8 órakor) Vasárnap délután: Három a kislány. Vasárnap este: Muzikus lány. (Kezdeté 7 órakor.)

A t. bérletők figyelmébe. A színház vezetősége értesíti a bérletőket, hogy a második bérlet felének II. előlusa letelt. Felhívja az igazgatóság a t. bérletőket, hogy bérletüket esetleges zavarok elkerülése végett, mielőbb megújítani sziveskedjenek.

A Muzikus lány. A zeneszerzők világának egyik kimagasló alakja: Hayden, a hőse ennek a kedves zenéjé, csupa bájos, melódiával teli operettécek, amely évekkel a Muzikus lány címe alatt dia dalmasan vonult fel a legelőkelőbb színházak műsorára. A címszerep mindig a legambiciósabb primadonna feladat volt, amelyet nálunk most a repris alkalmából Sz. Zsigmond Anna vállal, aki legszebb sikereiök egyikét aratta ebben a pompás operettében, amely vasárnap este tölti be a műsört.

Jegyvásárlás a Kék rókára. — Hercegh Ferenc legújabb, szenzációs sikert aratott vígjátékát oly erővel kapta szárnyára a hír, hogy ma, amikor a Kék róka nem csak a legzebb színpadi, hanem a legforrongóbb könyvsiker is aratta, alig van tagja a nagyváradai intelligens közönségnek, aki ne ismerné már ezt a pompás színpadi alkotást. Így csak természetes, hogy izzóan fellobbant a vágy a közönség körében, hogy színpadról élő alakban lássan a Hercegh Ferenc könyvéből már ismert személyeket és ez a vágy a színházi pénztár már régen nem tapasztalt ostromában jut kifejezésre. Tömbentelen előjegyzés mellett szakadatlanul keresik a Kék róka előadásaira a jegyeket. A közönség igényeinek kielégítése végett a színház vezetősége úgy intézkedett, hogy vasárnap reggeltől kezdve a jegyek a Kék róka mind a három (hétfő, kedd és szerda) előadásaira válthatók legyenek.

IRODALOM

A Népmvelési Közlöny legújabb, március 1-ői száma érdekes, változatos tartalommal jelent meg. A lap élén Cziffra Kálmán főispánt, mint a tanítók melegsáivü pírifogóját méltatja, aki nemcsak vezetője, de lelkes munkás és támogatója kulturális fejlődésünknek. — Címszó társaság közöl Várady István szerkesztő tollából: A ciongrádi magyarok Biharban a pusztaságoi iskolát épít nek címe alatt. Kégyelatos megemlékezésben méltatja a nemrég elhalt Gulácsy Endre áll. iskolai igazgatót. Apróság, hírek stb. tölti be az ügyesen összeállított, tartalmas lapot.

A Kath. Hittérjesztés Lapjai legújabb füsere a következő tartalommal jelent meg: Tartalom: A szent Domonkos-róad és a hittérjesztés. — Az usiói előmozdító missió Stranicóban (Ujbulgária). — Harangjain története. — Egy osztrák-magyar hegyi terek osztály jeruzsálemi sárándokléssa. — Missiói túlsítások. — Kegyesadományok. Képek: Boloznai domonkos róadár. — Mossul lásképe. — Sita mancei domonkos róadár. — Belga domonkásus hírhírdetők. — Az amazyr: kulturája. — Tokiói óból.

Igazságszolgáltatás.

A halmozó Vig Juliska állott tegnap Ember Géza tanácsleök előt a törvényszéken. Hemis kulcsal kinyitotta Kertész Endre lakását s onnan elemelt különböző dolgokat: női ruhákat, fahésműveket, színházi látesóvat, féfi felöltőt, esőernyőt, pongyolát, vásznakat össze visza, ahogy a kérése került. Bismert mindent s Farkas István királyi ügyész vád- és íj. Zigrs Miklós védbeszédre után 6 hónapi fogházat kapott. Védő felbbezett.

SZERKESZTOI POSTA.

K. Simon (Nagyvárad). — Ügyének utána jártunk illetékes helyeken s az a tanácsunk, hogy hasonló kérvánnyel, mint a melyet hozzánk intézett, forduljon Damóny Károly dr. p. és t. főigazgatóhoz (Budapest.) Ha ez nem vezetne eredményre, ugy szivesen állunk rendelkezésére.

Fugyi előfizető. A népfelkelő bemutató szemlén megjelenés alól fel vannak mentve azok, akik felülvizsgálatának alkalmával alkalmatlanoknak nyilvánítottak s ezt a körülményt végelbocsátó levéllel beigazolni tudják, akár élveznek rokkantsági nyugdíjat, akár nem.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR Feloldó szerkesztő: F. PAPP KÁROLY

Eladó ház és szőlőbirtok! Előnyös fizetési feltételek mellett egy magas földszintes ház és 3-8 tized hold szőlő eladó. Közelebbi felvilágosítás Sal Ferenc-utca 25. sz. alatt szerezhető.

Table with 2 columns: Theater name and performance details. Includes VIGADÓ mozgószínház, URANIA mozgószínház, and APOLLÓ mozgószínház.

Heti árjegyzék! Illustration of a mortar and pestle with the date 1914-1916.

- Price list for various goods: HADI MOZSÁR PORCELLÁN ŰTŐVEL 6 K, China ezüst kenyér kosár fogóval 5 K, etc.

Konyha felszerelések, zománcozott acél főzőedények, Evőeszközök, kávéházi és vendéglői felszerelések. Képkeretezés, ablak üvegezés gyorsan és pontosan előnyös árban készül. Eladás nagyban és kicsinyben. KOMLÓS TESTVÉREK üveg nagykereskedés Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

A Rákóczi-ut legforgalmasabb
részén
emeletes ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416

Az Erzsébetligeten lévő
4 új földszintes
házban egy és két szo-
bás lakások melléke-
lyiségekkel május hó
1-re kiadók.

Értekezni lehet a 3. épület-
ben lakó házmesternél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.

Szőlőtörkölyt

kiegietett vagy kiegietetlen
állapotban legmagasabb ár-
ban vásárolunk.

Moskovits Mór és fia
Részv. Társ. Kolozsvári-u.

Ingatlanok eladása és vétele.

Intézetünkrel ház- és egyéb ingatlanok
eladása és vétele dolgában több bejelentés
történt. Felhívjuk tehát azokat, akik ház
vagy más ingatlant

venni vagy eladni

akarunk, hogy ebbeli szándékukat intézetünk-
nél haladéktalanul

jelentsek be,

mert kitűnő összeköttetéseinknél fogva ez
igényt a leggyorsabban és legkedvezőbben
ki tudjuk elégíteni.

Az ingatlan átadások lekötésére ér-
deklében szükség esetén előnyös kölcsönök-
ről is gondoskodunk.

Ujvárosi Takarékpénztár r. t.
Nagyvárad, Szent-László-tér 5.

Eladó

Kórház-u. végétől 10 perc
távolságra jobb oldalon
1900 □ méter szőlő és
gyümölcsfával beültetett te-
rületen 3 szoba, veranda,
konyha, kamara, pince és
mellek épülethől áló ház
házzs. 171-7. Asztalos Jenő.

FACIPÓ-GYÁR

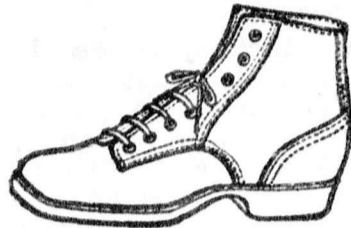
Haas Lipót

LINOLEUM

NAGYVÁRAD

RÁKÓCZI-UT 5. SZÁM.

Cipőfelsőrész bőrből,
talp és sarok fából.

Nagyság: 27-28, 29-35, 36-39, 40-48.
Ár: 14.-, 16-70, 19-40, 24.-K.

DETAIL

ENGROS

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614.

A telep telefonja 614.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t. Villamos vasalók,
közönségét, hogy a „ főzőedények,
legújabb rendszerű „ tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb
árban telefon rendelésre díjmentesen
házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos vilá-
gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel
tgyeletes szolgálát.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000
gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kap-
hatók.

Érdeklődéseket díjmentesen készítünk

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelőtelefontja
55.

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.

Nagyteleky és Arany János
utca sarkán lévő házban
az emeleten egy modern
négy szobás lakás erkél-
lyel és n ellékhelyiségekkel
május hó 1-re kiadó!

Ugyanitt egy
üzlethelyiség
és egy souterrainban lévő
egy szobás lakás aug. 1-re
kiadó!

Értekezni lehet a házmester-
nél, vagy INCZE irodában,
Bémer-tér 3-ik szím alatt.

IZSÁK LIDIA elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,

Vark-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

szobákban.

Tűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész tűzőkben egyesek
tartók, melltartók és haskötőkben nagy
választék. Tűzőket választás végéig vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szilgigeti
szobás művésznek egyedüli szállítója.
Telefon: 11-53.